

Rol van vrouwen in missie en leiderschap

Drs. Paulien Zeeman-Lens

Opwekkingsbewegingen:

Miljoenen vrouwen over de hele wereld verlangen naar de vrijheid in Christus die Hij door Zijn dood en opstanding voor hen verkreeg. Maar die vrijheid van Gods Koninkrijk wordt nog steeds beperkt door cultuur en tradities die vrouwen onder druk zetten. Zij vragen zich af: *Hoe kan ik, als vrouw, de Heer dienen?*

YWAM vindt haar wortels in de Pinksterbeweging. In het begin van deze beweging was er eigenlijk maar één criterium voor een ambt of bediening, namelijk de 'zalving van de Geest' (vgl. 1 Kor. 12). In de woorden van Corrie ten Boom, die internationaal bekend was:

"Er is echter één ding, dat noch man noch vrouw kan missen: de zalving van de heilige Geest die ons toerust om te spreken."

Mensen met deze 'zalving' werden door de gemeenschap erkend en hen werd alle ruimte gegeven. In opwekkingsbewegingen is er een patroon te herkennen ten aanzien van de rol van de vrouw: wanneer Gods Geest mannen en vrouwen inspireert en vervult, worden vrouwen meer zichtbaar in de uitbreiding van Gods Koninkrijk en krijgen ze een stem om Gods Woord te verkondigen. In Nederland werd dit o.a. merkbaar in de Pinksterbeweging en de zendingsbeweging. Dit waren roldoorbrekende momenten voor vrouwen die zich door de Geest geroepen wisten.

In tijden van opwekkingen van de kerk, ontstond er ruimte voor vrouwen om *alle* gaven van de Geest te beoefenen, inclusief leiderschap en onderwijs. Maar ook zien we het patroon dat wanneer de kerk door een periode van institutionalisering ging, de rol van vrouwen weer werd beperkt.¹ De positie en rol van de vrouw in geestelijk werk blijft een gevoelig punt.

YWAM internationaal:

Loren Cunningham was de oprichter van Youth with a Mission; hij groeide op in een gezin waarvan de ouders zendingen en gemeentestichters waren in de Pinksterbeweging van de U.S. (Assemblies of God). Zijn moeder, Jewell Cunningham, was een rolmodel van iemand die Gods roeping volgde, waardoor hij al jong meemaakte hoe God vrouwen in Zijn werk gebruikte. Als kleine jongen ging hij al met zijn ouders mee om het evangelie te brengen en zag hij hoe zijn moeder iedereen op straat uitnodigde voor een bijeenkomst bij hen thuis.² Ze is meer dan 70 jaar bevestigd predikant geweest.³

Loren zag de waarde van vrouwen in de gemeente en in zending en maakte altijd ruimte voor vrouwen in het werk. Elke keer wanneer ik hem hoorde spreken zei hij: *I believe in women in leadership...*

Vanaf het begin van YWAM in de jaren '60 werkten en leefden mannen en vrouwen *naast elkaar*. Vrouwen onderwezen en gaven leiding; ze spraken in conferenties en discipelschaps training scholen en gaven leiding aan zendingsteams. Jean Darnell, Joy Dawson, Reona Peterson en Darlene Cunningham waren krachtige sprekers en rolmodellen.

---

¹ Nathan, Rich (2002). *Who is my Enemy?* Grand Rapids: Zondervan, p. 117

² Bengé, 2005, p. 14

³ Cunningham, 2003, p.280

Rol van vrouwen in missie en leiderschap

Drs. Paulien Zeeman-Lens

JmeO Nederland:

Ook in Nederland werden vrouwen ingezet in het spreken en leidinggeven:

- **Corrie ten Boom** stond aan de wieg van het ontstaan van Youth with a Mission en werd de *godmother* (de peettante) van YWAM genoemd.
- **Romkje Fountain** wordt wel de “moeder” van Jeugd met een Opdracht in Nederland genoemd. Zij rekruteerde in 1972 vijftig jonge mensen voor de actie naar de Olympische Spelen in München. En in de huiskamer van Corrie ten Boom werd door haar de stichting JmeO opgericht.⁴

Vele vrouwen gingen vanuit JmeO Nederland de zending in. Een paar voorbeelden:

- **Carla van der Kooij**, Belo Horizonte, tehuis voor AIDS-kinderen.⁵
- **Els van Teijlingen**, Filippijnen, Smokey Mountain. Oeganda: AIDS-centrum voor kinderen.⁶
- **Anneke Douma**. Sinds 1985 en tot nu toe betrokken bij het pionieren van evangelisatie en het vormen van een YWAM gemeenschap in Mozambique, onder onbereikte bevolkingsgroepen.
- **Anke Tissingh**, pionierde met haar man in Noord-Afrika en werkt nog steeds in YWAM.
- **Henny de Zwaan**, werkte samen met haar man in Hong Kong en later vele jaren in Centraal Azië.

JmeO is een beweging van gewone mensen die aan Gods roeping gehoor geven. Van jonge mensen, mannen en vrouwen die zich geroepen weten Gods Koninkrijk te dienen en de wereld in te gaan met het Evangelie. Iedereen is welkom, ook gebroken mensen die in hun kwetsbaarheid Gods kracht kennen en juist daarom er overtuigend van kunnen getuigen!

Mijn verhaal:

Mijn geloofsreis met Jezus begon in een Pinkstergemeente. Ik wilde God zo graag dienen en meewerken aan de voortgang van zijn Koninkrijk, dus ik deed alles wat een vrouw in die context doen kon: zangdiensten leiden, gitaar spelen, bidden voor mensen, pastoraat, gastvrijheid, bidden. Vrouwen waren beperkt omdat er een lering was die verkondigt dat een openbare bediening niet voor vrouwen is weggelegd.... *Waarom vrouwen geen gebedsbijeenkomst mogen houden tenzij er een man aanwezig is. De leer dat vrouwen makkelijker misleid kunnen worden dan mannen. Vrouwen zouden een geestelijke bedekking nodig hebben om als groep te kunnen bidden...*⁷

Daarna hielp ik samen met mijn broers een jeugdgroep leiden die was ontstaan onder ons netwerk in Heerde en die op Heidebeek bij elkaar kwam. Terwijl ik daar bezig was, stak Floyd McClung op een dag zijn hoofd om de deur en zei: *I believe in women in leadership!* Hij keek mij recht aan en liep vervolgens weer door. *Wat was dat?!* dacht ik toen. Het was als een wake-up call die een verlangen wakker maakte in mij...*er was meer wat God voor mij had!*

Ik werkte 11 jaar bij YWAM en werd ingezet in leiderschap en ondervond dat vrouwen als zending *veel meer mochten doen: the sky was the limit*. En zo liep ik langzaam maar zeker de vrijheid in die Jezus voor mij bereid had, weg van de onzekerheid door beperkende visies op de vrouw. De onmacht en onzekerheid die ik had gevoeld vwg. mijn vrouw-zijn, smolten langzaam maar zeker weg.

---

⁴ Fountain R., 2013, p.17

⁵ Ibid, p.63

⁶ Ibid, p.65

⁷ Cunningham, 2003, p.17

Rol van vrouwen in missie en leiderschap

Drs. Paulien Zeeman-Lens

Maar niet zonder strijd. Toen ik evangelisatieteams leidde door Azië, hadden mannen (zowel Westerse als Aziatische) soms moeite met mijn leiderschap vanwege mijn vrouw-zijn. Een YWAM-leider vertelde mij (terwijl ik teamleider was) dat hij dacht dat vrouwen geen leiderschap moesten uitoefenen: dat maakt vrouwen *te dominant en te mannelijk* en dat was niet Gods bedoeling. Sommigen zijn bezorgd dat vrouwen niet werkelijk vrouwelijk kunnen zijn als ze leidinggeven. Maar God is de gever van zowel hun vrouwelijkheid als de gaven die Hij in hen heeft gelegd. Een vrouw die God gehoorzaamt, zal nooit de mannelijkheid bedreigen van mannen die zich aan Christus hebben overgegeven. Ze zal dit juist verwelkomen en waarderen.

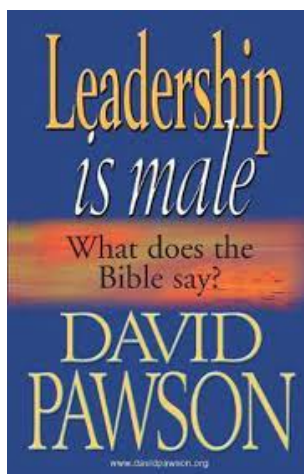
YWAM is een weergave van wat er in de gemeente geleerd en gemodelleerd wordt, en dit was ook merkbaar in de organisatie.

Ik ben God heel dankbaar voor de mannen en vrouwen die ruimte maakten voor mij in mijn roeping als vrouw; voor Floyd en Sally McClung, voor Loren en Darlene Cunningham en vele anderen die dit voorleefden en er moeite voor deden vrouwen *de ruimte te geven en te bevestigen in hun roeping*.

Na mijn zendingsjaren bij JmeO werkte ik bij de EO en presenteerde het programma Vrouw Zijn-TV. Er werd in deze periode vaak gezegd: *Vrouwen zijn gelijkwaardig, MAAR verschillend*. Vrouwen konden niet vrijuit spreken, voorgaan of leidinggeven. Er was een beperking, een *ja maar...* Ik sprak met veel vrouwen die worstelden met gevoelens van onzekerheid en afwijzing die vaak te maken hadden met een gebrek aan bevestiging van hun vrouw-zijn. Het feit dat ze vanwege het *verschillend zijn* minder zichtbaar waren in de kerk omdat dit niet voor vrouwen bedoeld zou zijn, droeg nog bij aan gevoelens van minderwaardigheid.

Theologie – verwarring voor de vrouw:

Ik heb in meer dan 30 landen gewerkt in allerlei kerken en in allerlei culturen en ben steeds weerstanden, vragen en gevoeligheden tegengekomen. Als vrouw in een openbare bediening moet je bijna stalen zenuwen hebben en een dikke huid om hier geen last van te hebben. Het blijft pijnlijk wanneer jouw werk en roeping in twijfel worden getrokken, enkel en alleen vanwege je *vrouw-zijn*! Ik heb geen stalen zenuwen, maar heb me niet door mijn angsten willen laten beperken en bepalen: de angst voor afwijzing, het niet serieus genomen worden, kunnen je kan verlammen en terughouden. Ik moest me steeds weer vasthouden aan Gods roeping en Zijn Woord.

Mijn zoektocht naar Gods wil voor de vrouw stond steeds opnieuw onder druk, doordat er in de gemeente tegenstrijdige ideeën bleken te zijn over de positie en rol van de vrouw, waardoor ik toch weer onzeker werd over de ruimte die ik in kon nemen. Ik heb meegemaakt dat verschillende visies op de vrouw als een scheur *door alle denominaties en gemeenten heenloopt*. Ook door gemeenten die uit opwekkingen voortkwamen! Een onthutsende ervaring was toen ik nota bene op de voorpagina van Opwekking las: *Leiderschap is Mannelijk!* Vanaf dat moment ben ik begonnen me nog meer te verdiepen in theologie en Bijbelstudie.

Rol van vrouwen in missie en leiderschap

Drs. Paulien Zeeman-Lens

CBMW, complementariteit en subordinatisme

Ik stuitte op een specifieke leer: de theologie van het 'subordinatisme' of 'complementarisme'. Deze ontstond in de tachtiger jaren als reactie op vooral de tweede feministische golf, en heeft veel invloed in evangelische en charismatische stromingen van de kerk in de U.S. en Europa.⁸ Deze leer ziet de vrouw niet als *minderwaardig in wezen*, maar als *ondergeschikt aan de man in rol en functies*.⁹ Bij de 'Council of Biblical Manhood and Womanhood' (CBMW) ligt de focus op de verschillen tussen mannen en vrouwen, en worden rollen en positie verbonden met gender, zoals de overtuiging dat leiderschap 'typisch mannelijk' is en dat het vrouwelijke inherent is aan dienstbaarheid en ondergeschiktheid aan mannelijk gezag.

Ze hebben ieder hun eigen taken en rollen: onderwijs en leidinggeven in de gemeente zijn taken voor de man. Uitvoerende taken (*onder* verantwoordelijkheid van de man), dienstbaarheid en zorg, zijn speciaal voor de vrouw. De tegenhanger van deze visie is:

Christians for Biblical Equality, egalitarisme

In deze visie wordt gelijkwaardigheid van de vrouw gezien vanuit het principe van gelijkwaardigheid zoals in Galaten 3:27 beschreven: 'In Christus is noch man noch vrouw.' Verschillen tussen mannen en vrouwen worden eveneens als aanvullend (complementair) gezien, maar zijn niet stereo- of rolyperend. Zoals Verkerk toelicht: "In de praktijk blijkt dat niet elke man goed kan leidinggeven en dat de gaven van vrouwen die leiding kunnen geven onbenut blijven. Ook geeft het (stereotype van mannelijk leiderschap) de vrouwen die geen huwelijk of kinderen hebben, geen plaats".¹⁰

Vrouwen evenals mannen kunnen iedere rol vervullen in de kerk, afhankelijk van de gaven die zij van God ontvangen hebben. Dit is een visie waarbij complementariteit belangrijk is, maar zonder hiërarchie. In het huwelijk is er eveneens wederzijdse onderdanigheid.

Evangelische feministen, zoals *Christians for Biblical Equality*, wijzen eenzijdige onderdanigheid af, maar ze vinden het onjuist om, zoals het radicale feminisme, vrouwen op een hoger plan te zetten dan mannen. Zelfstandige verantwoordelijkheid beschouwen ze, ook voor vrouwen, als een voorwaarde voor christelijke navolging.

Wanneer mannen en vrouwen *samen Gods beeld weerspiegelen* wordt Zijn wezen en bedoeling pas echt zichtbaar in deze wereld. Wanneer er geen *polariteit* is van de seksen, maar *dualiteit*.

In de geschiedenis van de evangelische beweging is er een patroon zichtbaar: wanneer er vrijheid ontstaat waardoor de vrouw tevoorschijn komt met alle gaven van de Geest, is er ook steeds weer een tegenbeweging. Daar waar structuren, macht, gezag en institutionalisering van het ambt een dominante rol krijgen, verdwijnen vrouwen naar de achtergrond.

Men kan ook zien dat wanneer de aandacht voor de Heilige Geest en de charismata centraal stonden, de focus verlegd werd van een beperkte rol en functie voor de vrouw, naar het inzicht dat de gaven van de Geest niet gebonden zijn aan gender, maar toebedeeld worden aan mannen en vrouwen zoals Hij dat wil.¹¹

De 'complementarians' hebben het begrip complementariteit aan subordiatie en hiërarchie gekoppeld, wat verwarring scheidt. Christus vraagt van ons het soort relatie waarin *zowel mannen als vrouwen* vrijwillig macht opgeven, iets wat voortdurend en eenzijdig gevraagd is van de vrouw.

⁸ In de U.S. o.a. bij de Southern Baptists, in Engeland door Terry Virgo (Fronteers)

⁹ Giles, Kevin (2006), pp. 1-2.

¹⁰ Verkerk (1997), p. 60

¹¹ 1 Kor 12:11 Al deze gaven worden geschonken door een en dezelfde Geest, die ze aan iedereen afzonderlijk toebedeelt zoals hij wil.

Rol van vrouwen in missie en leiderschap

Drs. Paulien Zeeman-Lens

In een relatie waarin Christus centraal staat is het 'anders-zijn' niet een aanleiding voor het heersen over de ander, noch om de ander een rol van 'eeuwige dienaar' toe te kennen, maar om complementair te zijn als een bron van vreugde, leven en dienstbaarheid voor elkaar.

Deze uiteenlopende visies zie je in de hele breedte van de evangelische beweging, waardoor vrouwen die zich tot leidinggevende of verkondigende taken geroepen weten, veel moeite ervaren. Gewetensvolle vrouwen vragen zich voortdurend af of ze Gods wil overtreden door een bepaalde rol op zich te nemen. Zij zullen geen rechten opeisen of zichzelf naar voren schuiven. Deze vrouwen zijn daardoor veelal passief geworden en nemen geen risico's, uit zorg ongehoorzaam te zijn. Zij verschuilen zich daarom graag 'achter' de man en hebben niet geleerd verantwoordelijkheid te nemen. Vrouwen die hun roeping vrijmoedig willen vervullen, moeten dit vaak buiten hun eigen gemeente doen.

Vrouwen in YWAM

In JmeO wordt iedereen aangemoedigd te luisteren naar Gods stem en gehoor te geven aan Zijn roeping, of je nu jong bent of oud, man of vrouw. Of je een lagere of hogere opleiding hebt, het gaat om de leiding van de Heilige Geest en waar Hij mensen toe bekwaamt en roept met Zijn gaven. Zonder JmeO zou ik niet geworden zijn wie ik ben; zonder de ruimte die er is gemaakt voor vrouwen zou ik niet hebben kunnen doen wat ik gedaan heb in Gods Koninkrijk. Ik ben God zeer dankbaar voor geestelijke leiders zoals Loren Cunningham en Floyd McLung, en voor de krachtige vrouwen die mij aanmoedigden om over mijn onzekerheid heen te stappen.

De theologische studie: *Waarom geen vrouwen*, van Cunningham & Hamilton heeft mij ook enorm geholpen om Gods Woord nog dieper in te duiken. Door het beter begrijpen van de 'zwijgtteksten' in de Bijbel kreeg ik een nog dieper fundament in Gods Woord. In 2010 hebben mijn man en ik dit boek opnieuw uit laten geven en met een team een conferentie georganiseerd rond het thema *Waarom geen vrouwen*, waar veel belangstelling voor was.

Ik ben afgestudeerd aan de MA-opleiding filosofie met een studie over man/vrouw verschil en hiërarchie (*The Beauty of Difference*, 2012).

In 2016 heb ik meegewerkt aan de redactie van het boek *Zonen & dochters profeteren* - een publicatie van een vertegenwoordiging uit vele kerken.

Ook was ik kernredactielid van de Vrouwenbijbel (2016) die uitgegeven is door Jongbloed, waarin waardevolle bijdragen om de Bijbel dichtbij te brengen in het leven van vrouwen.

Rol van vrouwen in missie en leiderschap

Drs. Paulien Zeeman-Lens

Geestelijke strijd:

Sinds de zondeval woedt er een geestelijke oorlog tussen de seksen. We zien een eeuwenoude *strijd tussen de geslachten*, tussen man en vrouw. C.S. Lewis noemde deze oorlog *'het zwaard tussen de seksen'*.

1. Het is een geestelijke aanval op de menskracht die nodig is om het Koninkrijk van God te verkondigen: meer dan de helft van het lichaam van Christus bestaat uit vrouwen. Door het *Lausanne comité* werd gesteld dat zij de *"meest ondergewaardeerde en ongebruikte bron van kracht zijn in de gemeente"*.

2. Het doet vrouwen geen recht en zet hun waardigheid en autoriteit onder druk.

Sinds de zondeval is de man geneigd over de vrouw te heersen en dit ondermijnt haar status als mededragers van Gods beeld. Afwijzing van het vrouwelijke kan in extreme vorm leiden tot *vrouwenhaat (misogynie)*. In bepaalde culturen wordt dit zelfs geleerd.

We kunnen niet onderschatten hoeveel impact de historische strijd tussen de seksen heeft gehad: de wijze waarop mannelijke kracht en de vrouwelijke ontvankelijkheid zijn misbruikt.

Cunningham zegt: *De meeste vrouwen die leidinggeven in christelijk werk dragen mee dat ze ondergewaardeerd of afgewezen werden vanwege hun vrouw-zijn.*

Vrouwen, gelijkwaardig *en* verschillend (niet *maar...*). Verschil wat door God intentioneel geschapen is moeten we omarmen, waarderen en zien als een onmisbaar deel in leiderschap, zending en evangelisatie.

Het is Gods verlangen dat vrouwen niet door tradities gehinderd worden om Gods roeping te gehoorzamen. Dat de opkomende generatie zal meemaken dat er met een frisse blik naar Gods woord gekeken wordt, en dat het woord van God door zowel mannen als vrouwen verkondigd wordt.

Rol van vrouwen in missie en leiderschap

Drs. Paulien Zeeman-Lens

3. Het is een aanval op het beeld van God wat vertegenwoordigd wordt door man *en* vrouw.¹²

Echte vrijheid komt wanneer we ons in nederigheid onderwerpen aan elkaar. Bevrijding bestaat niet zonder onderwerping aan Jezus. Alleen de vrijheid die in Jezus gevonden wordt, geeft mensen de ruimte te zijn zoals God hen heeft geschapen.

Zo zal zijn beeld meer zichtbaar worden in mannen en vrouwen die naast elkaar werken, die een gemeenschap vormen waarin het *mannelijke en het vrouwelijke tot zijn volle recht komen*. Ik geloof daarin. Ik heb dit gezien en meegemaakt, in YWAM, en in andere bewegingen en gemeenten tot op de dag van vandaag. Ik geloof dat dit mogelijk is op een nog veel grotere schaal!

In Genesis 1:27 lezen we dat God de mens schiep naar Zijn beeld, naar Zijn gelijkenis, mannelijk en vrouwelijk.

1. Man en vrouw zijn geschapen om *samen* zijn beeld te weerspiegelen
2. Zijn geroepen om *samen* de schepping te beheren;
3. Om de aarde te bewonen en vruchtbaar te zijn; zich te vermenigvuldigen.
4. Om hun roeping en bestemming *samen* vorm te geven ¹³

We hebben de verschillen tussen man en vrouw nodig om leiding te geven in het huwelijk, in gezin, opvoeding, kerk, zending en werk. Deze verschillen zijn er, om actief ingezet te worden om de ander te dienen. Dan is er sprake van synergie en vruchtbaarheid in de relatie en samenwerking tussen mannen en vrouwen. Het samengaan van man en vrouw levert meer op dan de som van de twee individuen. In een relatie waarin man en vrouw samenwerken en waarbij beiden naar buiten gericht zijn, ontstaat nieuw leven zij het op fysiek, psychologisch of geestelijk vlak.

De impact van YWAM op vrouwen in Nederland:

Loren Cunningham ziet vrouwen niet als een bedreiging: wanneer vrouwen ingezet worden op Gods manier, zullen Gods doelen bereikt worden. Waar geestelijke leiders het voortouw nemen en de vrouw op die manier willen bevestigen, is er sprake van groei, vermenigvuldiging en zegen.

Hij heeft ontdekt dat hoe meer mensen in hij in de bediening de ruimte geeft, inclusief vrouwen, hoeveel te meer God *hem* ruimte geeft.

JmeO heeft in Nederland heel wat vrouwen op hun voeten gezet en in beweging gebracht; rolpatronen zijn doorbroken en belemmeringen waar vrouwen tegenaan liepen, weggenomen.

Dit is een meest cruciale tijd om vrouwen te zegenen en te bevestigen in de gaven die God hen gegeven heeft. Het is *nu* de tijd voor mannen en vrouwen om doelbewust en gericht samen te werken, om elkaars verschillen te waarderen en elkaar aan te vullen.

Omdat de Vijand altijd weer Gods Koninkrijk en Zijn orde probeert te verstoren, te verwarren en te vernietigen, zal het *altijd nodig blijven* om de Grote Opdracht te gehoorzamen (Mat.28), hier in Nederland en wereldwijd. Het zal altijd nodig blijven om het Evangelie te verkondigen en Gods wegen van Zijn Koninkrijk te onderwijzen, in alle culturen en landen van de wereld! En dat des te meer omdat er nog vele culturen en volken zijn die het Goede Nieuws wat betreft de waardigheid van de vrouw zelfs nog *niet een keer gehoord* hebben.

---

¹² Cunningham at all, 2003, p. 18-27

¹³ Hamilton, 2003, p.112